

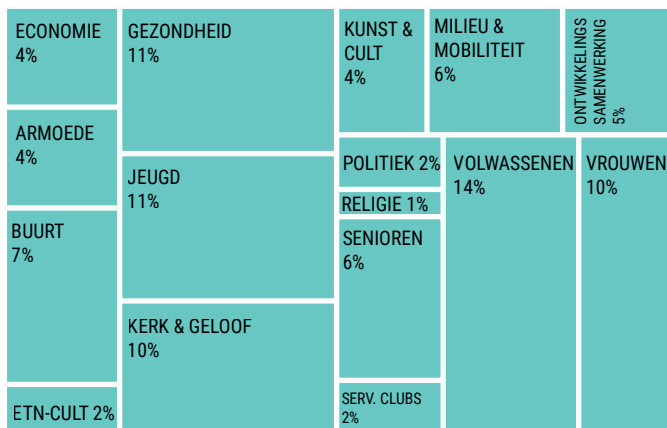
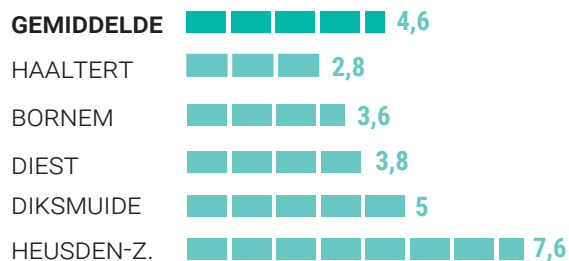
1 VERENIGINGSDICHTHEID

Gemiddeld hebben Vlaamse gemeenten 3 à 4 organisaties per 1000 inwoners.

Grote centrumsteden hebben lagere verenigingsdichtheid, semi-stedelijke en landelijke gemeenten hebben hogere verenigingsdichtheid.

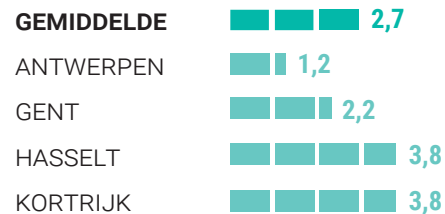
Hoe stedelijker, hoe heterogener het verenigingsleven.

SEMI-STEDELIJKE GEMEENTEN

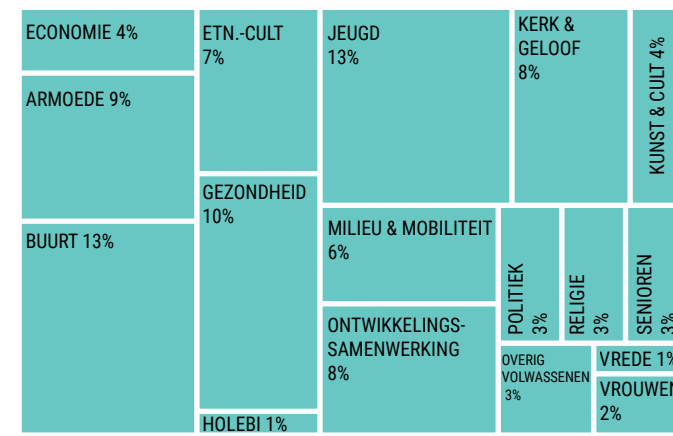

CENTRUMSTEDEN

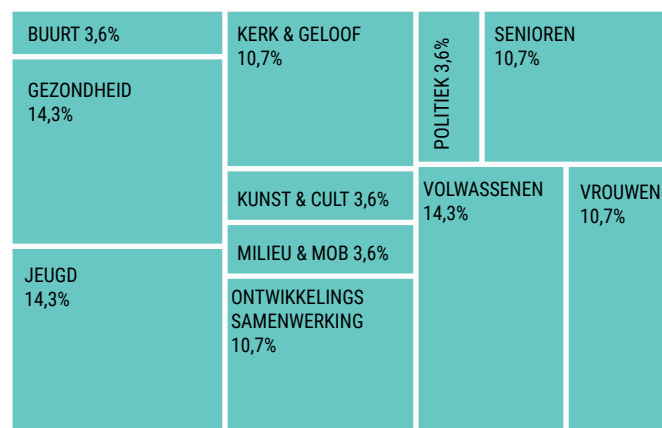
↓ AANTAL VERENIGINGEN PER 1000 INWONERS

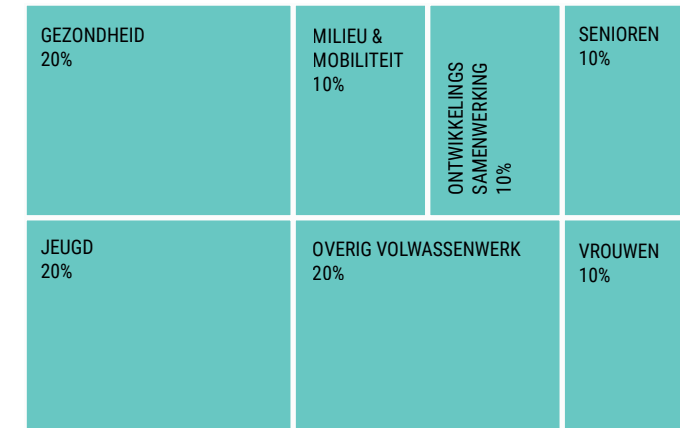
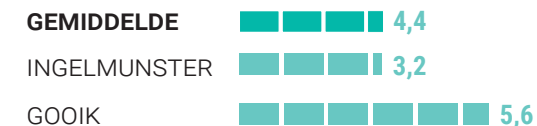
↓ THEMA'S BINNEN HET GEMEENTETYPE

WOONGEMEENTEN

LANDELIJKE GEMEENTEN

2 MIDDENVELDSEGMENTEN

■ JA ■ NEE

2.1 ZUILTRADITIE

Behoort uw organisatie historisch tot een zuiltraditie?

JA 25% NEE 75%

Ongeveer een vierde van de bevroegde organisaties geeft aan een historische zuiltraditie te hebben.

GEOGRAFISCH

Organisaties in landelijke gemeenten hebben vaker een historische zuiltraditie.

CENTRUMSTEDEN 20,5% | 79,5%

SEMI-STEDELIJKE GEMEENTEN 37,5% | 62,5%

WOONGEMEENTEN 32% | 68%

LANDELIJKE GEMEENTEN 41,7% | 58,3%

2.2 BURGERINITIATIEVEN

DEFINITIE BURGERINITIATIEF

In het maatschappelijk debat kijkt men steeds vaker naar lokaal gegroeide 'burgerinitiatieven' als vernieuwers van het middenveld.

Enkele criteria:

- ◆ Meer dan eenmalig initiatief?
- ◆ Is het collectief gestart vanuit de burger i.p.v. door de staat of markt?
- ◆ Hebben burgers een zeg in de vorm, organisatie en toekomst van het collectief?
- ◆ Zijn burgers zelf actief in de productie/uitvoering van het goed, de dienst of de activiteit?

Identificeert uw organisatie zichzelf als een burgerinitiatief?

JA 43,3% NEE 56,7%

Heel wat gevestigde lokale organisaties zien zichzelf als burgerinitiatief. Het idee van een burgerinitiatief is dus helemaal niet nieuw.

THEMATISCH

Vooraf buurtwerkingen en organisaties gericht op mobiliteit en milieu herkennen zich als burgerinitiatief.

MATE VAN HERKKENING ALS BURGERINITIATIEF

BUURT, WIJK, DORP 20,3%

MILIEU EN MOBILITEIT 13,1%

JEUGDORGANISATIES 11,9%

ZUIDEN & ONTWIKKELING 10,2%

KERK & GELOOF 6,6%

2.3 DEEL VAN EEN GROTER GEHEEL

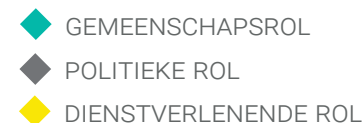
Maakt de organisatie deel uit van een groter geheel?

JA 62% NEE 38%

Een ruime meerderheid van lokale organisaties behoort tot een groter geheel.

3 MIDDENVELDROLLEN

3.1 BELANG VAN DE VERSCHILLENDE ROLLEN VOOR DE ORGANISATIES

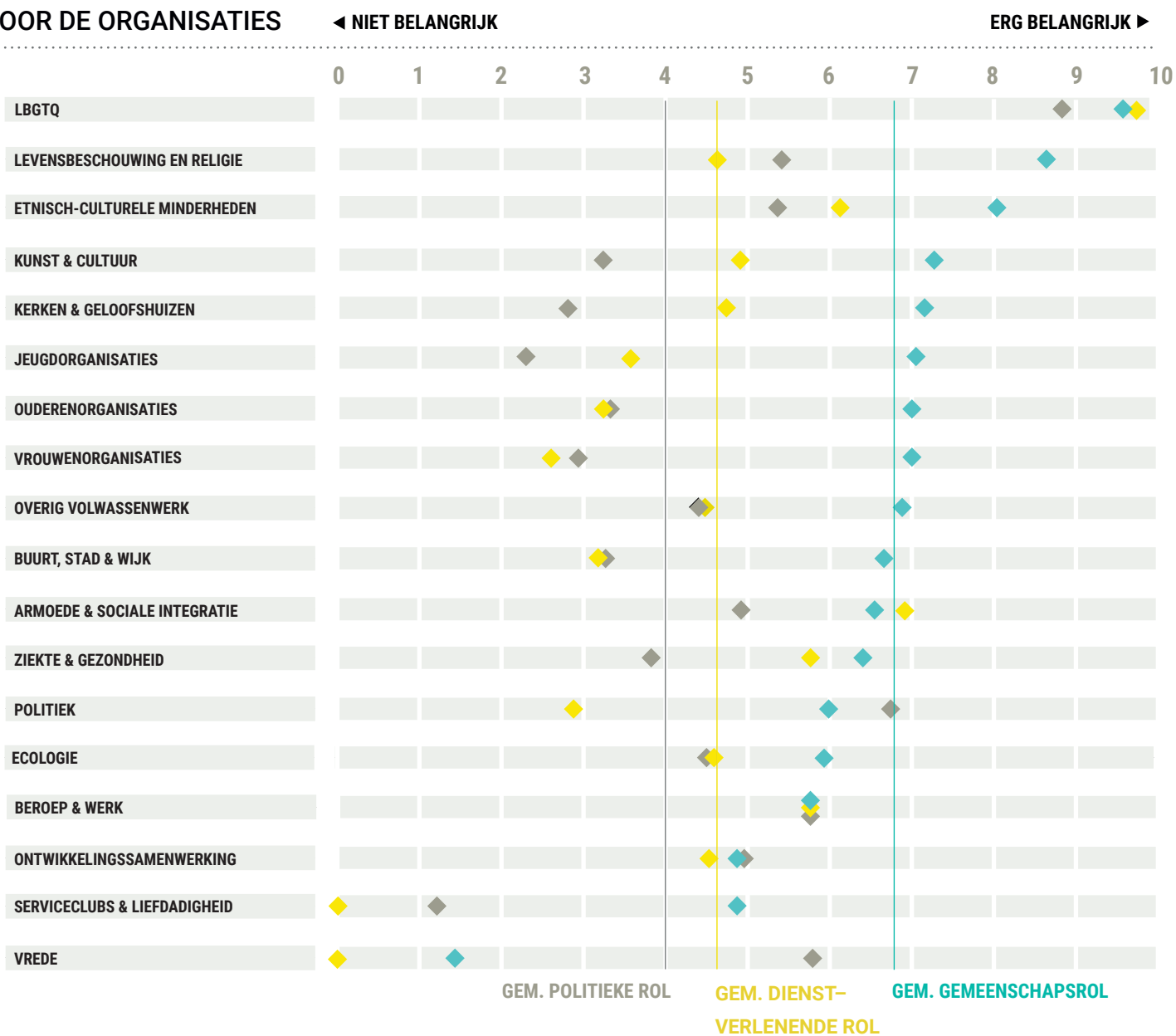

Hoewel de dienstverlenende en politieke rollen historisch gezien de identiteit van het Vlaamse middenveld mee vorm geven, lijken ze minder belangrijk te zijn voor lokale middenveld-organisaties.

De **gemeenschapsvormende rol** is de enige rol die door bijna alle organisaties als belangrijk wordt beschouwd, met uitzondering van organisaties die werken rond vrede.

De **politieke rol** vinden we vooral terug bij organisaties die actief zijn rond beroep en werk, levensbeschouwing en religie, vrede, politiek, LBGTQ en etnisch-culturele minderheden.

De **dienstverlenende rol** wordt vooral beklemtoond door organisaties die actief zijn rond LBGTQ, armoede en sociale integratie, etnisch-culturele minderheden, beroep en werk en ziekte en gezondheid.

GEM. POLITIEKE ROL

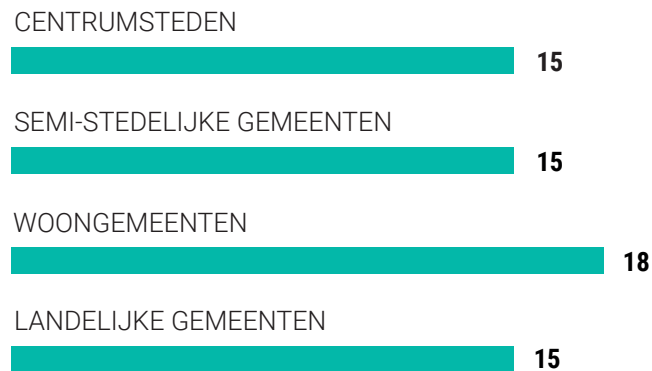
GEM. DIENST-
VERLENENDE ROL

GEM. GEMEENSCHAPSROL

4 VRIJWILLIGERS

De meeste lokale middenveldorganisaties vallen terug op een kleine groep van minder dan 20 actieve vrijwilligers.

MEDIAAN VAN VRIJWILLIGERS / ORGANISATIE

4.1 ONDERSTEUNING

De helft van de organisaties kent geen professionele betaalde werknemers

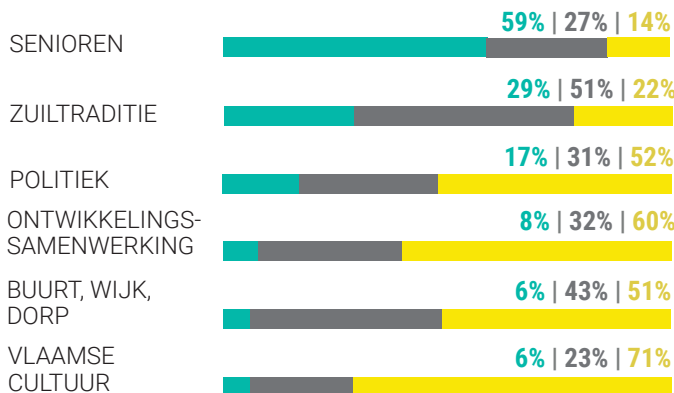
- 0 WERKNEMERS
- 1 WERKNEMER
- VRIJWILLIGERS > WERKNEMERS
- VRIJWILLIGERS ≤ WERKNEMERS

- MEERDERHEID
- MIX
- MINDERHEID

4.2 VERTEGENWOORDIGING

LAAGGESCHOOLDEN

Enkel bij seniorenorganisaties zien we meer organisaties met een **meerderheid** aan laaggeschoolden.

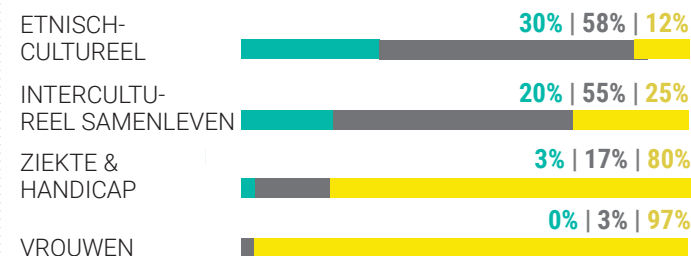
VROUWEN

In geen enkele bevroegde politieke organisatie is er een **meerderheid** aan vrouwen.

JONGEREN

30% van de etnisch-culturele organisaties hebben een **meerderheid** aan jongeren.

Hooggeschoolden zijn in de meerderheid bij de meeste organisaties.

4.3 VERGOEDINGEN

Onkostenvergoedingen zijn eerder uitzonderlijk, behalve bij...

- ◆ babysit-netwerken van gezinsverenigingen
- ◆ etnisch-culturele organisaties

4 VRIJWILLIGERS

OUDE STIJL

KERNVRIJWILLIGERS
BESTUURDERS
VERTEGENWOORDIGERS

NIEUWE STIJL

OPROEPVRIJWILLIGERS
AD-HOC VRIJWILLIGERS
PROJECTVRIJWILLIGERS
SPECIALISTEN

THEMATISCH

De oude stijl van vrijwilligerswerk komt vooral nog voor in organisaties uit ...

- ◆ De traditionele zuilen (incl. veel vrouwenorganisaties)
- ◆ Vlaams-voelende organisaties
- ◆ Etnisch-culturele organisaties

De nieuwe stijl van vrijwilligerswerk vinden we sterker terug bij...

- ◆ Politieke organisaties
- ◆ Organisaties rond ontwikkelingssamenwerking en noord-zuid problematiek
- ◆ Ideologisch geïnspireerde organisaties

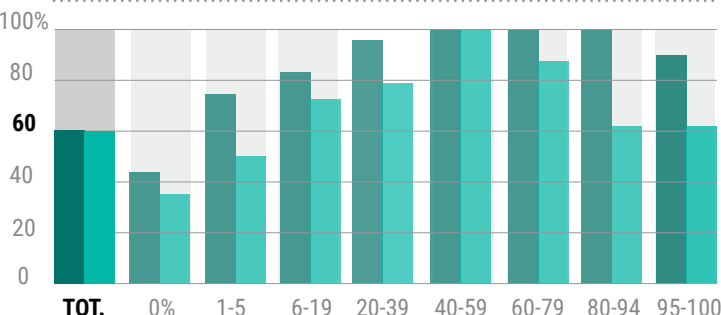

5 DIVERSITEIT

5.1 DIVERSITEIT ALS UITDAGING?

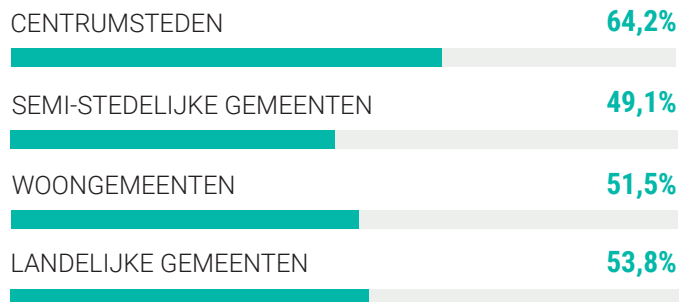
6 op 10 middenveldorganisaties zien diversiteit als een uitdaging voor zichzelf.

% ORGANISATIES DIE DIVERSITEIT ALS UITDAGING ZIEN

Hoe meer mensen met migratieachtergrond in de **doelgroep** en **vrijwilligers**, hoe vaker men diversiteit als uitdaging ziet.

Vooraf in centrumsteden zien organisaties diversiteit als uitdaging.

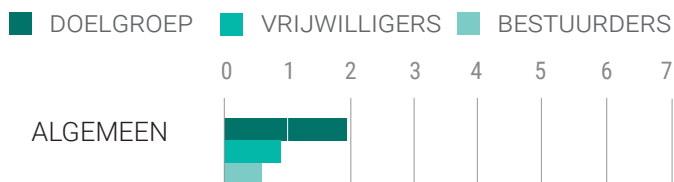
CSI

- 0: NIEMAND
- 1: ENKELEN
- 2: KLEINE MINDERHEID
- 3: MINDERHEID
- 4: +/- DE HELFT
- 5: KLEINE MEERDERHEID
- 6: MEERDERHEID
- 7: BIJNA IEDEREEN

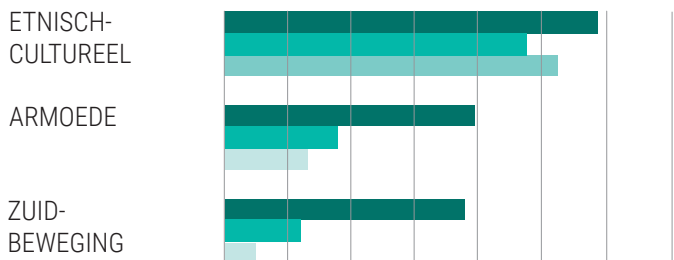
5.2 DIVERSITEIT BINNEN DE ORGANISATIE

Middenveldorganisaties reflecteren de diversiteit in de samenleving niet.

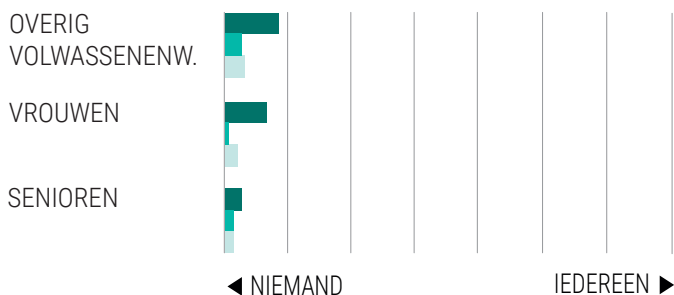
AANDEEL PERSONEN MET MIGRATIEACHTERGROND

Meest diverse organisaties

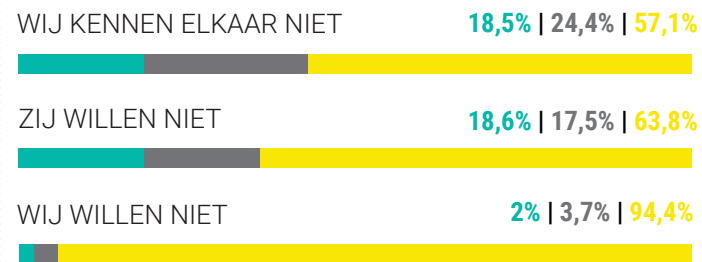
minst diverse organisaties

- JA
- TUSSENIN
- NEE

5.3 REDENEN VOOR BEPERKTE DIVERSITEIT

Welke redenen geven organisaties voor het gebrek aan diversiteit?

OPMERKELIJK

70%

Een grote meerderheid van de bevroegde vrouwenorganisaties gaat akkoord met de stelling dat mensen met een migratieachtergrond zich niet willen aansluiten bij hun organisatie.

6 AUTONOMIE

6.1 AUTONOOM MIDDENVELD

Het lokale middenveld heeft een vrij autonome positie t.a.v. de lokale overheid. Er bestaat weinig financiële afhankelijkheid, en de lokale overheid controleert deze organisaties nagenoeg niet.

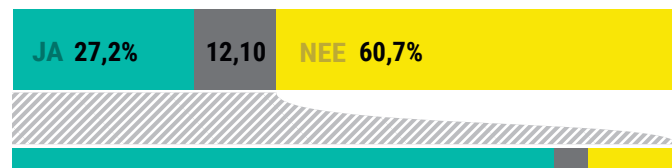
AUTONOMIE

81,7% kan autonoom eigen doelstellingen nastreven in relatie tot de overheid.

CONTROLE

39,3% van de bevroegde organisaties zegt te worden gecontroleerd door de overheid.

81,4% van hen zegt dat dit enkel gebeurt via het doorsturen van papieren.

FINANCIËN

Financieel is het lokale middenveld weinig afhankelijk van de lokale overheid.

AANDEEL OVERHEID IN INKOMSTEN ORGANISATIE

<20% 20-39% 40-59% >60%

LANDELIJKE GEMEENTEN

WOONGEMEENTEN

SEMI-STEDELIJKE GEMEENTEN

CENTRUMSTEDEN

6.2 BAND MET LOKALE OVERHEID

CONTACTEN

68.9% heeft herhaaldelijk contact met lokale bestuurders of ambtenaren.

IMPACT CONTACTEN

Organisaties die frequenter contact zoeken met bestuurders of ambtenaren doen dit vooral:

- ◆ om beslissingen beter te kunnen beïnvloeden
- ◆ zodat de overheid meer beroep doet op hun expertise
- ◆ zodat de overheid hen sneller informeert
- ◆ om slecht functionerende regels tijdig te laten aanpassen

SAMENWERKING

40,3% vindt de lokale overheid een partner waarmee ze inhoudelijk samenwerkt.

LEESWIJZER

BEGRIPPEN IN DE STEEKKAARTEN EN HET ONDERZOEKSRAPPORT DIE EEN ZEKERE DUIDING NODIG HEBBEN

ORGANISATIES

- ◆ **Organisaties:** lokale middenveldorganisaties
- ◆ **Middenveldorganisatie**
Voldoet aan volgende kenmerken:
 - ◆ Een maatschappelijk doel hebben.
 - ◆ Het opnemen van een bepaalde 'politieke rol': het nastreven van maatschappelijke verandering. En/of
 - ◆ Collectieve goederen en diensten leveren die niet exclusief privaat zijn.
 - ◆ Ontstaan vanuit de samenleving, en dus niet opgericht door een overheid of private ondernemer.

MIDDENVELDROLLEN

- ◆ **Politieke rol:**
het nastreven van maatschappelijke verandering
- ◆ **Gemeenschapsvormende rol:**
mensen samenbrengen en een gemeenschapsgevoel stimuleren
- ◆ **Dienstverlenende rol:**
maatschappelijke noden lenigen door diensten en producten aan te bieden

GEMEENTETYPES

In het onderzoek worden vier gemeentetypes onderscheiden:

- 1. Centrumsteden:** gemeenten die zich onderscheiden door hun grote aantrekkingskracht en centrumfunctie (vb. Antwerpen, Gent, Hasselt, Kortrijk)
- 2. Semi-stedelijke gemeenten:** gemeenten met stedelijk of semi-stedelijk karakter, maar met lage centrumfunctie en economische activiteit en laag inkomensniveau (lager dan regionaal gemiddelde) (vb. Haaltert, Bornem, Diest, Diksmuide, Heusden-Zolder)
- 3. Woongemeenten:** gemeenten met een hoog inkomensniveau (hoger dan regionaal gemiddelde) en lage centrumfunctie (kunnen landelijk of randstedelijk zijn) (vb. Schilde, Zemst, Nevele).
- 4. Landelijke gemeenten:** gemeenten met erg lage verstedelijking (vb. Ingelmunster, Gooik)

Verdere details over deze gemeentetypes:

https://www.belfius.be/publicsocial/NL/Media/Typologie_NEW_nl_tcm_31-36262.pdf

Op de steekkaarten wordt telkens **dezelfde volgorde** van gemeentetypes gehanteerd. Die geeft de mate van stedelijkheid weer.

ANDERE BEGRIPPEN

- ◆ **Verenigingsdichtheid:** aantal lokale middenveldorganisaties per 1000 inwoners
- ◆ **Middenveldsegmenten:** onderverdeling van het middenveld naargelang thema, doelgroep, type organisatie, etc.
- ◆ **Burgerinitiatief:** een collectief initiatief dat gestart is vanuit burgers en meer dan occasioneel is. Burgers hebben een zeg in de vorm, organisatie en toekomst van het initiatief en zijn zelf actief in de productie/ uitvoering van het goed, de dienst of de activiteit.
- ◆ **Diversiteit:** etnisch-culturele diversiteit
- ◆ **Redenen voor beperkte diversiteit:** de redenen die door de respondenten gerapporteerd worden
- ◆ **Professionele ondersteuning:** aanwezigheid van betaalde werknemers